

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadévatásban érvényes:
 Egyszerűre — 10 kor.
 Helyi előfizetésre — 4 „
 Kézen átadás korláta:
 Egyszerűre — 20 kor.
 Helyi előfizetésre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egyszerűre — 24 kor.
 Helyi előfizetésre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnepnapok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Amennyiben kérték visszavétel
 vagy megújításra nem vállalkozunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalban intézendők.

Helyi előfizetés ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD nov. 30.

Tisza István gróf nyilatkozata.

— Fővárosi politikai tudósítónktól. —

Budapest, nov. 30.

A képviselőház folyosóján ma sokat beszéltek Tisza tegnapi nyilatkozatáról, melyek szerint ő hajlandó lenne a miniszterelnöki széket elhagyni, ha az ellenzék az utódnak a javaslatok megszavazása elé akadályokat nem gördítene.

Az ellenzék ez állítólagos nyilatkozatot különféle ként kommentálta.

Ugron Gábor azt mondta, ez nem lehet más, mint egy felkapott pletyka.

Komjáthy Béla úgy nyilatkozott, lehetetlen, hogy egy miniszterelnök ily nyilatkozatot tehessen.

Az ellenzék többsége ellenben azon a véleményen volt, hogy Tisza nyilatkozata az ellenzékétől remélt siker, győzelem bevallása. Ez az árnyalat, a mint nyilatkozatukból világosan kitetszik, csakis személyi politikát üz. Az irányadó elv e csoportnál Tisza bukása bármily eszközökkel.

Most áttérve magára a nyilatkozatra, ez Tisza ajkairól *tényleg elhangzott* és a szabadelvű párt nagy többségét a Tisza iránt való feltétlen bizalomban, ha nem is megrendítette, de tényleg megingatta s e nyilatkozat hatása alatt újabb kiválás fog történni a szabadelvű pártból.

Pedig a nyilatkozat nyílt és férfias,

mert mint legilletékesebb helyről értesülünk, Tisza ezeket mondotta:

»*Becsületszavamra* kijelentem, hogy ha az obstruálók az összes függőben levő kérdéseket megszavazzák, én ennek megtörténte után haladéktalanul lemondok, és a jövő kabinetben még tárcazt sem vállalom.«

A *Politikai Ertesítő* című nyomatos a következőket jelenti e nyilatkozatról:

Parlamentari körökben ma sokat beszéltek Tisza István gróf miniszterelnök egy nyilatkozatáról, melyet tegnap este tett a Nemzeti Kaszinóban egy társaság előtt. A miniszterelnök e szerint kijelentette, hogy kész a miniszterelnöki széket otthagyni, ha az ellenzék nem akadályozza meg az obstrukcióval a katonai, illetőleg ujonczjavaslatok és a költségvetési törvényjavaslatok megszavazását és ha beleegyezik a házszabályok olyatén módosításába, a melyek nem célozzák a klotür-szerű megszorító intézkedéseket, de módot adnak arra, hogy a házszabályok kétséges és különféle kép magyarázható pontjait szabályozhassák. Ezt a kijelentését a miniszterelnök a jelzett hír szerint szavának ünnepies latbavetésével is megerősítette.

Ehhez kommentárt szolgáltat egy másik felelőváltos forrás:

A mai lapok közlik a miniszterelnök nyilatkozatát esetleges visszavonulása feltételeiről. Jól informált helyről a *Magyar Távirati Iroda* úgy értesül, hogy a nyilatkozat, különösen a *házszabály mérvél* illetőleg, nem helyesen adódott vissza. A szituációnak megértésére különben hozzá kell tennünk, hogy a *miniszterelnök ezt a nyilatkozatát válaszképen tette,*

midőn előtte felhozták, hogy ellenzéki körökben elismervén a küzdelem személyi jellegét, a lesterelést csak visszavonulása feltételétől tesszik függővé és erre nézve konkrét indítványt szándékoznak tenni.

Tiszának ez a nyilatkozata képezte a politikai világ mai beszéd tárgyát.

Más oldalról értesülünk, hogy a mai visszás helyzet szanalására megindultak a *kompromisszum-tárgyalások* és egy rendszerint kitűnően értesült politikai tudósító a helyzet alakulásából következő fogadást kötötte:

1904 márczius e' sejéig az összes függőben levő kérdések, békésen a Ház feloszlata nélkül elintéztetnek.

Arról is értesülünk, hogy Tisza István gróf, aki tagadhatatlanul a jelenlegi magyar államférfiak egyik kimagasló tagja, a be nem vallott, de tényleg dúló személyi harcz következtében a politikai élettől végleg visszavonul és Gesztre költözik.

ORSZAGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, nov. 30.

Elnök: Csáky Albin gróf.

Az ülés megnyitása után

Elnök: Felolvassa a királyi kéziratot, valamint a miniszterelnök átiratát a delegáció tagjainak megválasztása tárgyában.

Elrendeli a delegátusok megválasztását; előbb az ülést felfüggeszti.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZAJA.

A látogató.

Irta: Csehov Antal.

I.

Bár a köszvény nagyon kizozta az éjszaka s e miatt az idegei nagyon izgatottak voltak: Kisztonov reggel mégis elment a hivatalba s rendesen fogadta a bank klienseit. Meglátszott rajta, hogy beteg és fáradt s elhaló hangon beszélt.

— Mi tetszik? — szólt egy asszonyhoz, a ki vizözön előtti divat szerint készült köpenyt viselt, a melyben hátulról olyan volt, mint egy nagy lóbogár.

— Kérem szépen, kegyelmes uram — szólt az asszony szaporán — az én férjem, Scsukin árvaszéki ülnök, öt hónapig beteg volt s bocsánatot kérek, a míg otthon volt és gyógyították a doktorok, elbocsátották a szolgálatból s mikor elmentem a fizetésért, kegyelmes uram, huszonnégy rubelt és harminchat kopéket lehuztak a fizetéséből!

Kisztonov elvette az asszonyt az irását és elolvasta.

— Engedje meg — szót végre vállát vonva — én nem értem ezt a dolgot. Nagyságos asszonyom nem az illetékes hatósághoz fordult. Nekünk semmi közünk a dolgához. Tessék ahhoz a szakaszhoz fordulni, a melyben a férje alkalmazva volt.

— Éo, uram, már öt helyen voltam és sehol sem akarták még csak elfogadni se a kérvényemet! . . . Segítsen rajtam, kegyelmes uram.

— Mi nem tehetünk önért semmit . . . Nézze csak, kérem! az ön férje, ha jól tudom, a belügyminisztérium árvaügyi szakosztályába volt beosztva, míg a mi intézetünk egészen magánjellegű, kereskedelmi intézet. Közönséges bank. Nem tudom, hogy lehet ezt nem érteni!

— Kegyelmes uram — szólt siránkozva Scsukinné — orvosi bizonyítványom van róla, hogy a férjem beteg volt! Itt van, nézze meg kérem!

— Nagyon szép, én el is hiszem, de csak ismétlem, hogy nekünk nincs semmi közünk hozzá. Hihetetlen! Sőt szinte komikus! Hát a

férje igazán nem tudja, hogy hova kellene fordulnia? On csak zavar bennünket s hiába vesztegeti az idejét. Oh! . . . Alexej Nikolajics — szólt aztán az egyik hivatalnoknak — kérem, magyarázza meg ezt a dolgot Scsukinnének.

A hivatalnok bosszusan ment be egy szobába.

II.

Félóra mulva Alexej Nikolajics már ott volt Kisztonovnál.

— No, mit végzett? — kérdezte Kisztonov fáradtan.

— Semmit sem végezhetünk Pjstr Alexandrics! Agyonbeszéli az embert ez az asszony . . . Egyszerűen mindig másról beszél . . .

— Éo . . . én nem bírom a hangját hallgatni . . . Már belebetegszem . . . sem bírom ki tovább . . .

— Be kell hívni a portást, Pjstr Alexandrics, hogy dobja ki.

— Nem, nem! — szólt Kisztonov rémülten — mert akkor oly nagy lármát csap, hogy az egész házban mindenki meghallja s aztán az ördög tudja, mit gondolnak majd rólunk . .

Csillár-kiállítás.

Hazai gyártmány! Francia, angol modern csillárok láthatók Kossuth Lajos-utca 11.

sz. (Füchsl-palota). Megtekintését kéri:

Elektrotechnikai Mérnöki Vállalat. Telefon szám: 509.

Villamos világítási, elektromotorok, távbeszélők, jelzőkészülékek berendezés. 512

Szünet után

Elnök kihirdeti az eredményt. A delegációba megválasztottak: Apponyi Lajos gróf, Bohus Zsigmond báró, Brankovics György, Cziráky Antal gróf, Ernuszt Kelemen, Eszterházy Miklós herceg, Gáll József, Harkányi Frigyes báró, Samassa József, Szapáry Gyula gróf, Széchenyi Imre gróf, Széchenyi Manó gróf, Wodianer Albert báró és Zichy Agost gróf rendes, továbbá Firczak Gyula, Csáky Vidor gróf, Uray Kálmán báró, Eszterházy János gróf Keglevich Oszkár gróf póttagokul.

Elnök: Bejelenti gróf Széchenyi Lászlónak a főrendek soraiba felvételét és Bezerédj Pálnak főrenddé kinevezését.

Több mentelmi bejelentés után az ülés véget ért.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 30.

A folyosón fáradt arcú emberek gyülegetnek. A kormánypárti táborban kimerülten biztatják — egymást.

— Itt az idő, hogy legyen béke. Tisza István beleakarja dobni magát az obstrukció-minotaurus torkába. Ezért a falatért csak megadjátok az ujonczokat? — kérdé a mamelek Tiszának tegnap a Nemzeti kaszinóban tett nyilatkozatára czélozva, melyben kijelentette, hogy az esetre, ha az ellenzék leszerel, visszavonul a politikai életből.

— Hát falatnak megjárja. Azonban csak nemzetiszintű szószban — tréfált **Szatmári Mór**. Es itt a szósz fontosabb, mint a hus.

Az kétségtelen, hogy az egész képviselőház félve néz az egyfolytában tartó kilencz órás ülések elé. De nincs mód, hogy segítsenek magukon, hát kénytelenek bele menni. S az ellenzéki képviselők egész irománypaksamétákkal a hónuk alatt botorkálnak be az ülésekre: csupa indítvány ez, amelyik arra jó, hogy szavazni lehet rá. **Lengyel** Zoltán maga azt beszéli a folyosón, hogy husz indítványt hozott magával.

*

Báró **Feilitzsch** Artur negyed tizenegy óra felé megnyitja az ülést, kezdődjék a multság . . .

Próbálja meg, kedvesem, hátha valahogyan meg tudja magyarázni a dolgot.

Néhány perc múlva már megint lehetett hallani Alexej Nikolajics hangját. Elmult egy negyedóra s az ő basszus hangját a könnyelő tenorja váltotta fel.

— Hihetetlenül aljas személy — szól Kisztonov felháborodva s idegesen vállat vont. — Olyan ostoba, mint a csizma, hogy az ördög vinné el. Azt hiszem, megint újra kezdi a köszvényem . . . S a migrainem . . .

A szomszéd szobában Alexej Nikolajics végre elvesztette a türelmét. Az ujjával először az asztalon s aztán homlokán kopogott.

III.

A hivatalnokok, akik szintén elvörösödtek és már befáradtak a botrányba, körülállották és tanácstalanul néztek rá.

— Kegyelmes uram — szól Scsukinné Kisztonovhoz — ez az ember . . . On megparancsolta neki, hogy az ügyemet intézze el s most még kinevet! En gyámoltalan, védtelen nő vagyok . . . A férjem árvaszéki főnök s én magam is egy őrnagynak vagyok a leánya.

— Jól van, nagyságos asszony — szól Kisztonov sóhajtozva — majd megvizsgálom a dolgot . . . S intézkedem . . . Csak menjen nyugodtan haza, majd megírom, hogy mit végeztem.

— Mikor kapom meg a pénzt, kegyelmes uram? Még ma szükségem van rá.

Kisztonov remegő kézzel végigsimította a

Utazás a jegyzőkönyv körül.

Feilitzsch Artur már megrázta a csengelytűt, de nemült még le. S ez fontos momentum, mert e körül majdnem hogy összekaptak mindjárt az első perczen. Tudóillik **Papp** Zoltán napirend előtti felszólalásra kért engedélyt, de az elnök nem akarta megadni azzal az indokolással, hogy már késő. Hát **Kubik** Béla, **Zboray** Miklós és mások rögtön a terem közepére szaladtak s lőn takaros zenebona.

— Majd elvállik, hogy basáskodik-e az elnök? — dohogtak. A házszabályok módját adnak nekünk, hogy föltegyük ezt a kérdést.

Aztán megnyit az ülés és következett **Lengyel** Zoltán aki szerény arccal jegyezte meg, hogy néhány kis megjegyzése lenne indítványok kapcsán a jegyzőkönyvhöz. S a kormány hűledezése közben **huszonhárom** indítványt nyújtott be. . . Így többek közt azt kívánja, hogy a jegyzőkönyvet fölvtva kormánypárti és ellenzéki jegyző olvassa, hogy a kormánypárti jegyzőtől szerkesztett jegyzőkönyvet az ellenzéki jegyző olvassa fel, a jegyző hallhatólag olvasson, a dátumban a **november** helyett az **őszuló** szó tétessék, egyik mondatban a **később** helyett **utóbb** szó álljon, **Lovász** Márton nevét mindenütt **y**-al írják és így tovább.

Szöcs Pál jegyző kijelenti, hogy nem lesz olyan terjedelmes, mint Lengyel. Nem ér reá most maga írni a jegyzőkönyvet, de a technikai obstrukció fizikailag is úgy kimeríti a jegyzőket, hogy képtelenek még másolói munkát végezni.

— Hát mondjon le! — kiáltotta **Zboray** Miklós.

— Tegnap vasárnap volt, mit csinált? — kérdezte **Kubik** Béla.

— Egyebekben — mondja **Szöcs** Pál — igyekezni fog a jegyzői kar, hogy ne legyen hiba a jegyzőkönyvekben.

Lengyel Zoltán személyes kérdésben szól. Ezután báró **Feilitzsch** elnök megjegyezte, hogy több indítvány nem a szombati ülés jegyzőkönyvének vonatkozik, hanem önálló indítvány, tehát jegyzőkönyv hitelesítésére nem tartozik. Ezen a címen egész csomó indítványt írtott ki a szavazásra alkalmas adó témák közül.

Lengyel Zoltánnak nincs kifogása az ellen, ha az elnök által kifogásolt öt indítvány nem képezi szavazás tárgyát.

Nessi Pál: A jegyzőkönyv hitelesítéséhez szólal. A jegyzőkönyvnek olyannak kell lenni mint a Balaton tükrenek, tisztának és ragyogónak, hogy mindent meglásson benne. **Négy indítványt** nyújt be a jegyzőkönyv módosítására.

haját s megint elkezdte a dolgot magyarázgatni.

— Hiszen már mondtam nagyságos aszszonyom, hogy ez a bank magánjelleget kereskedelmi intézet . . . Mit kíván tőlünk? . . . S aztán nem érti, hogy zavar bennünket.

Scsukinné végighallgatta ezt a beszédet s nagyot sóhajtott:

— Igen, igen . . . De legyen olyan jó, kegyelmes uram, hogy vegyen pártfogásába, hogy egész életemben imádkozhassam önért. Ha az orvosi bizonyítvány is kevés, akkor a rendőrségtől hozok igazolványt . . . Kérem, rendelje el, hogy fizessék ki a pénzem!

Kisztonovnak a szeméi előtt már forgott minden. Kilehelte az egész levegőt, ami csak a tüdőjében volt s erőtllenül leroskadt a karos székbe.

— Mennyit kíván? — kérdezte halkan.

— Huszonnégy rubel harminczhat kopeket. Kisztonov elővette a tárczáját, kivett belőle egy huszonöt rubelest s átadta Scsukinnének.

— Itt van, fogadja el . . . és aztán menjen!

Scsukinné belecsavarta a pénzt egy zsebkezdőbe, zsebre dugta s édes, finom, sőt kissé kaczer mosolylyal így szól:

— Kegyelmes uram, a férjem nem kaphatná-e vissza a régi állását?

— En nem tudom . . . elutazom . . . beteg vagyok, — szól Kisztonov elhaló hangon — rettenetesen dobog a szívem mérgemben . . .

sához s kéri annak elfogadását. (Helyeslés balról.)

Nagy Mihály: A jegyzőkönyvhöz szól. Kéri a jegyzőkönyv hitelesítését úgy, ahogy van és tegyék félre Lengyel Zoltán és **Nessi** Pál mőkáit. (Nagy zaj a balon és szélsőbalon. Felkiáltások: Rendre! Rendre! Micsoda beszéd ez!)

Rákosi Viktor: Kiss Miska a közjegyzőségre aspirál.

Kubik Béla: No! No!

Nagy Mihály: Elitéli az ellenzék ezen eljárását, (Zaj a balon és szélsőbalon) mely teljesen nemzetietlen, sőt merénylet a magyar alkotmány ellen. (Hosszas zaj a balon.)

Rákosi Viktor: Kis Miska ahoz maga!

Kubik Béla: Mi lesz a közjegyzőséggel?

Bakonyi Samu: Mit szól ehhez Kecskemét?

Nagy Mihály: Igenis merénylet az alkotmány ellen, mert megakasztják a helyes parlamenti tárgyalást, valamint a békés kibontakozást. (Helyeslés jobbról. Hosszas zaj a balon.)

Nessi Pál: Személyes kérdésben kijelenti, hogy az indítványait fenntartja és **Nagy** Mihály szavait a mózára vonatkozólag kereken visszautasítja. (Helyeslés balról.)

Nagy Mihály: Személyes kérdésben csak annyit mond, hogy a visszautasítást megveti. (Helyeslés jobbról. Zaj balról.)

Zboray Miklós: Nagy Miska, baj lesz Kecskeméten!

Rákosi Viktor: Mis Miska! Kis Miska!

Papp Zoltán: Szintén a jegyzőkönyvhöz szól s indítványt nyújt be annak módosítására. (Helyeslés balról.)

Kubik Béla: A házszabályokhoz szól. Kéri, hogy az indítványokra egyenkint tegye fel a kérdést.

Elnök: Egy kijelentést tesz. Kérdi a Háztól, felteheti-e a kérdést úgy, hogy elfogadjae a Ház a jegyzőkönyvet? Ha igen, akkor a többi indítványok elesnek. (Nagy zaj a balon és szélsőbalon. Felkiáltások: Ohó! Olyan nincs!)

Várady Károly: Abból nem esznek!

Leszkay Gyula: Mindjárt zárt ülés lesz!

Elnök: Nyugalmat kér, hiszen csak kérdezte. (Zaj.)

Lengyel Zoltán: A házszabályokhoz szól. Ő 23 indítványt nyújtott be, mindenikre külön szavazást kér.

Tisza István gróf miniszterelnök szólásra jelentkezik.

Kecskeméthy Ferencz: Mi van a petróleummal!

Tisza István gróf: Mi tetszik?

Kecskeméthy Ferencz: Kérdem, talán a petróleumról óhajt beszélni. (Zaj a jobb-oldalon.)

Tisza István gróf: Erre nem válaszol, mert amit felelne, ellenkezne a parlamenti tisztességgel. (Helyeslés jobbról.) Semmi kifogása sincs az ellen, hogy egyenként szavazanak Lengyel indítványai felett, hadd lássa az ország, hogy e veszélyes pillanatban miként lopja az időt az ellenzék. (Nagy zaj balról. Felkiáltások: Rendre! Rendre! Helyeslés jobbról.)

Rákosi Viktor: Mért nem utasítja rendre!

Hentaller Lajos: Félti a fizetését!

Rigó Ferencz: Nehéz onnan lopni, ahol a gazda is tolvaj. (Derűlttség.)

Elnök: Csendet kérek!

Tisza István gróf: A házszabályokban nincsen arra szakasz, amely kimondaná, hogy a módosításokkal szemben ne lehessen feltenni a kérdést a jegyzőkönyv elfogadására. (Zajos ellentmondások balról.) A tuloldal azonban meg lehet nyugodva, nem akar utjába állani, hogy bemutathassa szavazási taktikáját. (Tétség jobbról.)

Elnök: Ismétli a miniszterelnök felfogásának helyességét. (Zaj balról.)

Ugron Gábor: A házszabályokhoz kér szót. Bizonyítja, hogy az elnök igenis köteles szavaztatni minden indítványra.

Kubik Béla: Személyes kérdésben szólal fel. A miniszterelnök szavai sértők voltak. Hát neki van erre válasza. Amit teszünk, teszünk azért, hogy dokumentáljuk az ország előtt,

mint rabolták el a házszabályokat és miként akarják elsikkasztani a magyar nyelvet. (Helyeslés balról)

Holló Lajos: Tisza megjegyzéseire refl. kált röviden.

Lengyel Zoltán a házszabályokhoz kér szót és kéri a házat, hogy egyttal Tisza mai beszédére reflektálhasson.

A Ház ezt ellenzi, mire **Kubik** névszerinti szavazást kér.

Kezdődik a szavazás.

Elnök elrendeli a szavazást.

A Ház Lengyel kérelmét 118 szavazattal 48 ellenében elvetette.

Feilitzsch elnök: Következik . . .

Lengyel Zoltán: Kérem, én csak pusztán a házszabályokhoz akarok szólni.

Feilitzsch: Csak pusztán a házszabályokhoz. (Derűtlenség.) Tessék hát beszélni.

Lengyel Zoltán arról beszél, hogy a rómaiak megtették istennek a Cézárokat, sőt Caligula lovát is megtették istennek. Tisza István az előbb azt mondta, hogy lopjuk a napot. Erre ő azt feleli, hogy a nap megvan, de amit a Tisza bankjában elloptak, az el van lopva. (Ugy van! balról).

Jakabffy Imre elnök (aki elfoglalta az elnöki széket) rendreutasítja. (Tiltakozás az ellenzéken.) Tessék ismétlni!

Lengyel: Azt mondtam, hogy Tisza bankjában egyebet loptak s az el van lopva.

Rákosi Viktor: Lengyel is részvényes volt. (Derűtlenség.)

Jakabffy elnök: Visszavonom a rendreutasítást. (Derűtlenség.)

Rákosi Viktor (Lengyelhez): Fogadd részvételet. (Derűtlenség.)

Ezután öt perc szünet volt.

Szünet után szavaztak az első indítvány felett.

Kossuth békeprogramja.

A képviselőház mai ülésén, mint éjjeli táviratunk jelenti, váratlan fordulat állott be a már-már végnélkülinek tetsző bonyodalomban. S most az ellentétek közeledéséről s a békülés eshetőségeiről kapjuk a hírt, míg a délután folyamán **Tisza** visszavonulásáról beszéltek.

Kossuth Ferencz váratlan felszólalása szenzációs közeledés a béke felé, de másrésről a harcziás ellenzék elégtelensége és **Ugron** nyilatkozata nem sokat enged emélni, s meglehet, hogy **Kossuth** Ferencz békülékenysége nem hozza meg a békét.

Kossuth szenzációs felszólalásáról tudósításunk a következő:

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, nov. 30.

Az első indítványra való leszavazás után váratlanul **Kossuth** Ferencz emelkedik szólásra. Hazafias szempontból és nem mint szigoruan vett pártember szóval fel. — ugymond — mert a viszonyok ugy alakultak, hogy nemzeti érdekeink nem engedik kicsinyes akadályokkal készletelni a békét. Szerinte meglehet találni az egyenesen kivezető utat ez általatlan állapotból, ha a kormány nem zárkózik el azon követelések elől, melyek nemzeti érdekeink biztosítékai.

Ilyennek tartja ő első sorban a választási jog általánosítását, fokozatos kiterjesztését.

Másodszor a magyar nyelv feltétlen érvényre jutását az ország összes iskolájában.

Harmadszor szociális reformokat. A szegény, nyomorban sinylődő nép köz-

terhének könnyítését. (Helyeslés a baloldalon s a jobboldal egy részén.)

Tisza válasza.

Tisza legott válaszolt **Kossuth** programjára. Válasza elején rámutat, hogy ime egy objektív program, mely kölcsönös megértés alapján a békességhez vezethet, mert a kormánynak kezdettől fogva szándéka volt időszerű szociális reformokkal javítani a nép helyzetén. A magyar nyelv érvényre juttatása az iskolákban pedig a kormány nemzeti politikájának főtétele. A mi pedig a választási jog általánosítást illeti, neki meggyőződése, hogy minden liberális politika végcélja és ideálja az általános választási jog, de előkészületek nélkül, a nép kellő politikai nevelése híján merész sötétbe való ugrás volna alkotmányunk fejlődését a tömeg kényére dobni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Tisza tovább folytatva beszédét igéri, hogy a választási jog kiterjesztésére előkészületeket fog tenni s a magyar faj intelligenciáját megillető fölény szem előtt tartásával javaslatot fog kidolgozni a választási jog kiterjesztéséről.

E javaslat körültekintő előkészítésére tanácskozássra hívja majd a politikai s a közélet kitünőségeit s igyekezni fog a kormány még oly időben kész javaslatot terjeszteni a képviselőház elé, hogy még a folyó országgyűlési ciklusban tárgyalásra kerülhessen s a jövő választásig törvénynyé válhassék. (Helyeslés a jobb- és a baloldal egy részén.)

Polonyi Géza a magyar faj fölénynek biztosítását első sorban fontosnak tartja a választási jog kiterjesztésénél.

Ugron Gábor: Hát a magyar nyelv érvényesítése az iskolában, — de a hadseregben is.

Ezután szünet következett. Szünet alatt izgatottan tárgyalták az ellenzéken **Kossuth** felszólalását. **Holló** harsányan kiabálja:

— A lángoló tüzet egy dézsa vízzel akarják eloltani.

— Valóságos áruulás — hallatszik többfelől. Az izgatottság nőttön nő. A harcziás 48-asok harcra készülődnek.

Szünet után gr. **Zichy** Aladár kijelenti, hogy pártja is az általános választási jog hive, de a parallel ülésekről hozott határozat visszavonása nélkül békéről szó sem lehet, mert az ilyen apró alkotmánysértések utat nyitnak a jogtörpíráshoz.

Holló a magyar nyelv és nemzeti voltunk erős és általános érvényesítését követeli.

Apponyi Albert gróf a **Kossuth** Ferencz programját alkalmasnak találja a béketárgyalások megkezdésére, mert szerinte sem szabad teljesithetlen követelésekkel utját szegni a nemzeti érdekeinket elősegítő kibontakozásnak, csak jogainkból ne áldozunk föl nemzeti fejlődésünk rovására.

Ugron Gábor: Elismeri bár a béke szükségét, de nem szabad most kicsinyes alkuvással elterelni a nemzet figyelmét a fő célról: nemzeti nyelvünk érvényesüléséről, mert minden ígéret csak a nemzet szemébe hintett por a magyar nyelv jogainak elismerése nélkül s szerinte

a béke egyellen, de elengedhetetlen főtétele a magyar nyelvnek a hadseregben való *jogosultságának elismerése.*

Krasznai Ferencz indítványozza, hogy szerdáig napolják el az üléseket, mert a váratlan közeledése az ellentéteknek a kölcsönös megfontolást teszik szükségessé.

Tisza István nem zárkózik el **Krasznay** indítványa elől, hogy a béke érdekében a pártok tanácskozhassanak.

Ezután **Lengyel** Zoltán, **Nessi** Pál és **Papp** Zoltán indítványaira elrendelték a szavazást s az ülés 4 órakor véget ért.

Kossuth programjának hatása.

A harcziás ellenzékiek a Pannoniába gyűltek ülés után s zajos tanácskozásban a harc folytatását határozták el. **Ugron** Gábor és **Lengyel** Zoltán beszéltek s az értekezlet kimondta, hogy a béke párt vissza vonulása esetén is tovább küzdenek a fő célért: a magyar nyelv érvényre jutásáért.

A 48-as békepártiak mintegy 15-en gyűltek össze a párhelyiségben, hol **Kossuth** kijelentette, hogy a béke szükségét látja.

A szabadelvű pártból kilépő nemzetiek összesen 45-en vannak.

A néppárt határozatilag kimondotta, hogy addig nem beszél Tiszával, míg a parallel ülésekről hozott határozatot vissza nem vonja.

Ujabb nagy szakadás a szabadelvű pártban.

Ujabb szakadás történt a kormánypártban s ennek a szecesszióknak még végzetesebb következményei lehetnek.

Nemcsak a régi nemzeti pártnak még bennmaradt tagjai, hanem az ószabadelvűek közül is sokan elhatározták, hogy kilépnek a szabadelvű pártból.

Eleintén ugy volt, hogy egyszerre, testületileg lépnek ki. Azonban később ugy határozták el, hogy mindegyik külön lép ki és külön indokolja meg minden kilépő az elhatározását. Az első, aki lemondó levelét beküldte a párt elnökének, **Smialovszky** Valér volt.

Levelében hivatkozik arra, hogy 17 éve volt tagja a pártnak; majd így folytatja:

A szabadelvű párt kilenczes bizottságának egyhangulag meghozott programja engem is kielégített, bár fel kell említenem, hogy azt szem előtt tartva, épp ugy a korona felséges hordozóját, mint a nagy belföldi közvéleményt, sőt joggal talán a külföldet is, — hathatósabbnak tartottam volna, ha bevezetésében e program oly közjogi okfejtést tartalmazott volna, amelyre nézve igen szerény indítványomat annak idején a bizottság egyes tagjainak benyújtottam s amely a gróf **Héderváry**hoz intézett legfelsőbb kézirat paraphrázisaképp szerepelt volna.

Az ellenzék részéről kifejtett és az ország igen nagy érdekeit sértő annak az eljárásnak, mely az államélet elsőrendű szükségleteinek kielégítését, nevezetesen az adó és véradóra vonatkozó kormányzati meghatalmazások megadását akadályozza, jó magam nem akarván még a legkisebb tápot sem nyújtani, a pártbontás veszélyeit kikerülendő, miként sokan, ugy én is a kilenczes bizottság programjának megváltoztatásakor kilépési szándékomról érőltöttem.

Elő tekintetre a mai alkalom kisebb fontosságúnak látszik lenni; de én a nézetet a kérdés alkotmányjogi hord rejénél fogva nem oszthatom és a házszabályokra vonatkozó pártkérdés a programváltoztatási kérdéssel —

az én szememben — legalább is egyenrangú. Egészen más azonban, ha a pártkérdések felvetését taktikai szempontból nézzük és összehasonlítjuk a kettőt, akkor lehetetlen nem látni azt, hogy az időben utóbbi házzabálykérdésnél a pártkérdés felvetésére, az elkerülhetlen szükség annál kevésbé létezett, mert a magam véleményén levők, az ellenzék ugyanevezett obstrukciós eljárását egyidejűleg erősen elítélték, az ellen a törvényes eszközökkel való küzdelemben részt követeltük. Ennek tehát tiszta célzata az, hogy a párttáborzat mint nem feltétlenül szükségszerű, a pártból kiszorítsa azokat, akiknek legkimagaslóbb alakja a katonai program körül elvülhetlen érdemeket szerzett.

De utóvégre e nézet és az abból folyó következmény levonása a személyes kérdés szintjére súlyosítható lévén, ki kell jelentenem, hogy engem, ki a nemzeti párthoz nem tartoztam, más okok is vezetnek.

Ugyanis első sorban fel kell említenem azt a féltelmet, hogy e párttáborzat — eltekintve a képviselőházban érvényesülő célzatától — azt a bélyeget is hordja magán, hogy az uralkodó pártba bele kívánja vinni újból — mondjuk egyelőre — erős kézzel azt az állapotot, mely a jogosultán szükség és pártfegyelm örve alatt legalább is erősen akarja megszorítani a talán nem mindig helyes, sok esetben kényelmetlen, de majdnem kivétel nélküli jó akaratú vélemény megnyilatkozását, a mi ekként sokkal ritkábban vezethet a becsületes megértés erkölcsi talpkövéhez, sülve a képviselők lelkiismereti kényszerhelyzeteinek sokaságát, melyek az uralkodó pártba belevive, az ország egészséges fejlődését alapjában veszélyeztetik, mert utját állják annak, hogy hazánkban az igazi parlamentarizmus természetes uton kifejlődjék.

Végül fejtegeti a miniszterelnök programjának egyes pontjait, különösen ajánlaná a tisztviselők fizetésrendezését és meleg szavakkal zárja be levelét.

Ezen kívül a kilépő nyilatkozatokat megírták már eddig: *Bódogy* Zoltán, *Frey* Ferencz és *Bolgár* Ferencz. Ezenkívül *tizennyolczan* fognak még kilépni és ha gróf Tisza István le nem mond, a szakadás tovább terjed és valószínűleg az egész szabadelvű párt felbomlásával fog végződni.

A miniszterelnök mandátumának átadása.

— Küldöttség Budapesten. —

Szombaton éjjel külön vonattal utazott fel az ugrai választókerület mintegy 300 polgára, hogy *Tisza* István gróf miniszterelnöknek átadják a kerület megbízó levelét.

A deputációt *Markovits* Antal földbirtokos, az ugrai szabadelvű párt elnöke vezette s abban többek közt résztvettek: *Dr. Beöthy* László főispán, *Miskolczy* Ferencz alispán, *Bölgny* József, dr. *Márkus* László, *Markovits* Károly, dr. *Dési* Géza, *Bölgny* Menyhért, *Wallner* Odön, *Keszthelyi* Zoltán, *Szunyogh* Lóránd, *Beöthy* Pál, *Orley* Kálmán, *Schwartz* Ferencz, *Schwartz* Bertalan, *Korda* Andor, *Hegyesi* Márton stb.

A külön vonat reggel 1/2 8 órakor érkezett a keleti pályaudvarra, honnan az Adria-szállóba vonultak.

Tíz órakor felvonultak a budai várba a deputások. A miniszterelnöki palota nagytermében gyülekeztek, hol pár perc alatt megjelent gróf *Tisza* István. Feltűnt, hogy a gróf rossz színben van. Az utóbbi napok viharai nagyon megviselték a gróft.

A gróft *Markovits* Antal üdvözölte megválasztása alkalmából s átnyújtotta a megbízó levelet.

Tisza István gróf az üdvözlésre hosszabb beszédben válaszolt.

Abban a sivar küzdelemben — ugymond — amelyet folytatok, hazafini aggodalmaimnak összes erejétől ösztökélve, lelkeimnek egész elszántságával, abban a küzdelemben buzdításra nem szorultam, mert a mig végleg ki nem merül az az erő, amit Isten adott nekem, addig helyt fogok állani benne. De meg,

nyugtat, megvigasztal annak a látása, hogy testtel-lelékekkel velem vagytok.

En elmondhatom nyugodt lélekkel, hogy nem kerestem ezt a küzdelmet. Az a program, amelylyel az új kormány ő Felsége kegyes elhatározása folytán a nemzet elé lépett, feleslegessé tette a küzdelmet, mert hiszen megnyugvást keltett is a lelkekben a katonai kérdésnek az a rendezése, amely kilátásba helyeztetett; én nyugodt lélekkel elmondhatom, az az izgatottság, az a nyugtalanság, az a változások utáni vágy, ami feltámadt volt az országban, enyhült és csillapodott, én nyugodt lélekkel elmondhatom, hisz mindig újabb és újabb jeleit tapasztaljuk, hogy a magyar nemzetnek óriási többsége nem a harc folytatását kívánta, nem kívánta azt, hogy elérhetlen vágyakért meddő küzdelmeket folytatva, kockára tegyük a nemzetnek minden érdekét.

Az volt ez az út, amelyre lépett az új kormány, ezen indult meg békés eszközökkel, türelemmel igyekezve az országgyűlést arra a térre vinni. És csak a képviselőháznak egy kis töredéke volt az, amely utját szegte ezen békés, ezen üdvös, ezen áldásos program megvalósításának. A kérdés reáok nézve egyszerűen az volt, tőrjűk-e tőtleül, nézzük-e öszszetett kezekkel, tehetetlenül, gyáván megfutamodva kötelességünk teljesítése elől, hogy egy kis töredék megakadályozza azt, ami e nemzetnek életérdeke. Itt, t. barátaim, azt hiszem, nem lehetett habozni és ha mélyen fájlalnam is, ha kivált most, midőn a harcznak erős közöisehez kell folyamodni, ez a kis töredék segítséget találma az ellenzéknek komolyabb, jobb hazafini belátással bíró elemeiből is és ha érthetetlennek találnam is azt a végzetes tévedést, a mely az ellenzéknek komolyabb elemeit egy táborba viszi azokkal, akik valósággal *a politikai nihilizmus* álláspontján vannak, sajnalnam, de erről nem tehetnék s ez utamou nem állithatna meg.

Ezután arra tér ki, hogy az új kormány nemcsak a koronától, a nemzet többségétől is arra kapott megbízást, hogy megvalósítsa azt a politikát, mely a nemzet érdekében feltétlenül szükséges. Erre a jóakarat maga nem elég. Egy kormánynak, egy többségnek, ha a helyzet magaslatán akar állani, ha méltó akar lenni a nemzet bizalmára, *erőt is kell mutatnia* akaratának megvalósítására. Nem erőszak ez, nem merénylet az alkotmány ellen, t. barátaim; ellenkezőleg, azon jogos alkotmányos erőnek felhasználása, a mely kell, hogy meg legyen a többség kezében, mert különben merő csufság, merő komédiává válik az egész alkotmány. Az alkotmány sarkalatos pontja a nemzeti akarat érvényesítése. Ez nem lehetséges másképp, mint úgy, hogy a többség meg is tudja valósítani a maga akaratát. Akik szerint, ennek mesterséges eszközökkel állják utját, akik állandóan megakarják hiusítani azt, hogy a magyar nemzet többsége érvényesíthesse akaratát, megvalósíthassa azon politikát, a melyet megvalósítani kíván, azok állana kellen-tébe az alkotmánynyal, azok használják erőszakot azokkal szemben az erő alkalmazása egyenesen nemcsak alkotmányos jog, de parancsoló hazafini kötelesség.

Bizalom a sikerben.

Fejtegeti, hogy előtte világosan áll az út, a melyen mennie kell Ezen az uton haladni fog kötelességérzete és hazafisága által hajtva habozás, kétóvázás, ingadozás nélkül, tovább. En bizom az ügynek szent és igaz voltában és ennek folytán bizom a sikerben, bizom azért, mert lehetetlen az, hogy a magyar nemzet, amely annyi időn át, annyi viszály között annyi ellenességgel megküzdve fenn tudta tartani alkotmányos intézményeit, el ne tudna banni azokkal az akadályokkal a melyeket elvakított honfitársainak egy csekély töredéke állit utjába. A siker a nemzet kezében van.

Ezután az ugrai választással foglalkozik s izgatással, szenvedélyek keltésével vádolja az ellenpártot.

Beszédét így fejezte be a miniszterelnök: Akárhogy végződjék ez a küzdelem, arra az egyre kérem Önöket, hogy azt ne feledjék el soha, hogy lelkeimnek érzelmei, barátságomnak egész ereje ott vannak Önök között (Úgy van! Elénk éljenzés) és ha majd győzelemmel, vagy

anélkül, de mindenesetre a férfiasan teljesített kötelességnek megnyugtató tudatával Önök közé jöhetnek vissza, fogadjanak mint régi barátjunkt azzal az igaz, nyilt, férfias szeretettel, tisztelettel és becsülettel, a melyet változatlanul őrzök meg keblemben Önök iránt. (Hosszantartó, éljenzés.)

Uj katolikus kör Nagyváradon.

Örömmel jegyezzük fel e helyen az elmúlt vasárnap egy nevezetes eseményét. Uj központja alakult a szellemi életnek. Vasárnap alakult meg a *váradvelencei és váraljai katolikus kör*.

Lelkes fiatal emberek indították meg a mozgalmat, hogy a váradvelencei és váraljai városrészi kath. polgárai egy otthont létesítsenek. A mozgalomnak élére állt buzgó derék plébánosuk *Gabrielly* Lajos, kinek felszólítására sokan sereglettek a kibontott zászló alá. Az újszülött egyesület jövőjét biztosítja az a szerep és körülmény, hogy *Szmrecsányi* Pál püspök ő Exciája elfogadta a kör védnökséget s ezzel a városrészi kath. lakosságát örök há-lára kötelezte le.

Isten bőséges áldása legyen az új egyesületen, a működéséhez fűzött remények váljanak valóra, legyen az a hit védbástyája, emellett a tagok szórakoztató, kedves családi otthona.

Az alakuló közgyűlésről a következő tudósításunk szól:

Mintegy hetvenen jöttek össze a kath. elemi iskola egyik tantermében. Ott voltak *Gabrielly* Lajos, dr. *Vucskis* Gyula plébánosok, *Pálffy* Béla főrealisk. hitanár, *Papp* György gör. kel. lelkész stb. A gyűlést *Gabrielly* Lajos plébános nyitotta meg. Az Ur Jézus Krisztus nevében üdvözölve az egybegyűlteket, előadja az összeövetel célját, végül kéri a gyűlés elnökét és jegyzőjét megválasztani. Elnöknek egyhangú lelkesedéssel *Gabrielly* Lajos plébánost, jegyzőnek *Darabanth* Ferenczet választották meg.

Gabrielly Lajos megköszönve a bizalmat, igéri, hogy az állásával járó nehéz kötelességeket mindenkor a legjobb tudása szerint buzgalommal fogja teljesíteni, de kéri a tagok támogatását is. Az *egyesülésben* az erő. Egyesüljünk tehát egy közös otthonban, mely szórakoztatásunk mellett főképp szellemi s vallásos irányu munkálkodásunk irányítója legyen. Tartson bennünket össze az egyetértés. Isten áldását kéri a kör működésére. Végül örömmel jelenti, hogy *Szmrecsányi* Pál püspök ő nagyméltóságunk jelentést tett a kör alakulásáról s felajánlotta neki a kör védnökségét, mit ő Exciája örömmel fogadott el s megígérte támogatását.

Majd *Darabanth* Ferencz titkár felolvasta az alapszabályokat, melyeket kevés módosítással elfogadtak.

Ezután megalakították a tisztkart és a választmányt a következőképen:

Elnök: *Gabrielly* Lajos plébános.

Alelnök: *Darabanth* Béla.

Titkár: *Darabanth* Ferencz.

Ügyész: Dr. *Krüger* Aladár.

Pénztárnok: *Lénárd* József.

Ellenőr: *Virányi* Győző.

Könyvtárnok: *Dernyey* Imre.

Háznagy: *Mátray* György.

Választmány: *Valner* Ferencz, *Mártonffy* Zoltán, *Ludvigh* József, *Münnich* Sándor, *Metzinger* Frigyes, *Rölich* Lajos, *Vértesi* Andor, *Farkas* József, id. *Rác* János, *Fanta* László, *Pintér* János, *Rottensteiner* István, *Rottensteiner* Lajos, id. *Molnár* István, dr. *Vucskis* Gyula, *Darabanth* Elek, *Kádár* Gyula, *Zattel* Gyula, *Schopper* György, *Pelok* Géza, dr. *Krüger* Aladár, *Médey* János, *Kiss* János, *Illés* Ferencz, *Fucker* Nándor, *Istvánffy* József, *Akhandesz* István, *Pálffy* Béla, *Magdics* Károly, *Vinkler* Lajos, *Papp* János rendez *Vidosits* Gyula, *Vicsay* István, *Kása* Nándor, *Bodnár* Gyula póttagok.

Majd szólásra állott fel dr. **Vucskics Gyula** a katolikus egyetemes országos szövetsége nevében, melynek ő kerületi képviselője, örömeinek ad kifejezést az új kath. kör megalakulása fölötti sikert kíván működéséhez. Látva a tagok lelkesedését, eloszlik minden aggodalma, hogy az új kör a Nagyváradon újabb gombamódra alakult társaság sorsára jut, t. i. hogy feloszlik. Fokozza a sikeres működésbe vetett reményét az, hogy a tömörülés eszméje nem jött felülről, nem egyházi férfiak pendítették meg, hanem maguk a polgárok érezték meg az egyesülés szükségét.

Végül **Pálffy Béla** szólott. Egy gyönyörű hasonlatból kiindulva, kölcsönös szeretetre buzdítja a tagokat. A szeretet az, mely nagyot tud teremteni. A testvéregyesület, a kath. legényegylet üdvözlését hozta.

Végül indítványozta, hogy az új kath. kör megalapítása körül nagy érdemeket szerzett **Darabánth** Ferencnek és **Molnár** Istvánnak jegyzőkönyvi köszönetet mondjanak. Az indítványt egyhangúlag elfogadták.

Előző a jegyzőkönyv hitelesítésére **Darabánth** Bélát és **Lenárd** Józsefet kerte fel.

Ezzel a gyűlés **Gábielly** elnök lelkes eltevéssel véget ért.

UJDONSAGOK.

A püspök karácsonyi ajándéka.

A szent Karácsony ünnepének közeledtével a szíveket melegebb érzés járja át s a szeretet erősebben lángol fel; kiki arra gondol, hogy másokkal is éreztesse a szeretet melegét kedves ajándéka által.

Szmrecsányi Pál v. b. t. t., püspök is bőkezű jótékonysággal gondol a szeretet nagy ünnepén székelyének humánus intézményeire s gazdag ajándékát már megküldte az illető intézetek vezetőinek.

A püspök karácsonyi ajándékában a következők részesültek:

Az Orsolya zárda 200 kor., a Szent Vincze intézet 200 kor., az újvárosi Immaculata intézet 200 k., a v. velencei zárda 200 k., a kórházi betegápoló nővérek 200 k., a kath. papnővelde 200 k., a Szt. József intézet 200 k., a Kath. Legényegylet 200 kor., a bölcsőde egylet 200 k., a biharmegyei nőegylet 200 k., a Szent László fimenedékház 100 k., a r. kath. fitanító képezde 100 k., az Erzsébet árvaház 100 k., a városi tűzoltók 100 k., önkéntes tűzoltók 100 korona. Összesen 2500 korona.

Tisztelettel kérjük azon előfizetőinket, kik a múlt, valamint a jelen évről hátralékban vannak, hogy előfizetési díjaikat mielőbb kiegyenlíteni sziveskedjenek.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-6-ig 10 kr-ért Kedden és csütörtökön d. u. 8-6 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Egyházmegyei hírek.** A nagyváradai l. sz. egyházmegyében a már közlött kinevezéseken kívül a következő személyváltozások történtek **Szmrecsányi Pál** v. b. t. t. püspök uró Excellenciája intézkedéséből: **Kampell** József v. újvárosi káplán Nagyszalontára csodjatornak küldetett s helyébe Gyuláról dr. **Lestyán** Endre helyeztetett V. Újvárosra káplánnak; **Gyepes** Imre karkáplán Tasnádra, **Hagen** Ferencz Tasnádról Endrődre, **Molnár** János csatári kisegítő Endrődre, **Kovács** Márton Endrődről Gyulára káplánnak, s végül **Mellan** István Endrődről a székesgyházhoz karkáplánnak neveztetett ki.

* **A városház megoyitása.** Nagyvárad város új székháza december hónap közepére teljesen átvehető lesz; addig a közgyűlési nagyterem berendezésével is elkészült a vállalkozó.

Rimler Károly polgármester azon fáradozik, hogy a hivatalos átvétel, illetve a székház felavatása impozáns ünnepség keretében történjék. A részletek megbeszélése céljából holnap, szerdán délután bizalmas értekezlet lesz a városházán, amelyre több városatyát hívtat meg a polgármester.

* **A vízvezetési szabályrendelet.** A vízvezetési bizottság tagjait felkérem, miszerint folyó évi december hó 2-án d. e. 9 órakor a régi városház tanács-termében tartandó ülésre megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1903 évi november 28-án. **Bordé** Ferencz, biz. elnök. Tárgy: A vezeték vízkezelési szabályrendelet tárgyalása.

* **Nincs munkaerő.** A városi mérnöki hivatal nagy árvaságra jutott egy idő óta. Vezetője van ugyan, aki helyt áll, de mérnök nincs mellette. Már többször tett előterjesztést a tanácshoz egy mérnök alkalmazása iránt, de sikert főlegre talált. Sőt még a rendes mérnök sincs már jó idő óta hivatalban. Most ismét rámutat egy előterjesztésben erre az anomáliára **Köszeghy** József főmérnök. A hivatalban a legfontosabb ügyek elintézetlenül hevernek, mert nincsen elég munkaerő. Az előterjesztés szerint a rendszeresített mérnök egész évben szabadságon volt s a mikor szolgálatra bevonult, akkor sem teljesített nagyobb munkát. Kéri a főmérnök, hogy a távollévő mérnök helyét sürgősen töltsék be, egy másik okl. mérnök alkalmazására pedig havi 300, vagy legalább 240 koronát vegyenek fel pótlólag a költségvetésbe.

* **A Magyarországi Hirlapirók Nyugdíjintézete** vasárnap dr. **Heltai** Ferencz, azután **Hegedűs** Sándor elnöklelte alatt igazgatósági ülést tartott. Az elnök az ülés kezdetén megemlékezett Salamon Odónek, a nyugdíjintézet rendes tagjának elhunytáról és az igazgatóság kegyeletes fájalmát jegyzőkönyvbe iktatta. Az igazgatóság hálás köszönetét fejezte ki az intézetet adományokkal gyarapítóknak, a kik közül adakoztak: a magyar czukorgyárosok orsz. egyesülete 3000 K. a magyar fővárosi malom-egyesület 200 K-t, a budapesti gyógyszerész testület 100 K-t, a magyar tudakozó egylet 100 K-t, Sefosik János ur Turdossinból (a Budapesti Hirlap utján) 20 K-t és a József főherceg katonai hadastyénegylet 10 K-t. Új tagokul felvette az igazgatóság Révész Gyulát és Szabó Lászlót, a Budapesti Hirlap dolgozó-társait. Fekete Ignác titkár bejelentette, hogy az újévi postakönyvecskék, a melyeket az intézet négy kiadásban szerkeszt, elkészültek, a mit az igazgatóság javahagyó tudomásul vett. Az igazgatóság mögállapította ezután az intézet december havi költségelirányzatát, tudomásul vette az intézeti ház állapotáról szóló jelentést, segítségeket szavazott meg a Bródy-Zsigmond-alapból, a dr. Falk Miksa-alap kamatait egyik elhunyt intézeti tag özvegyének adományozta karácsonyi ajándékkul és elintézte a folyó ügyeket.

* **Halálozások.** Részvétellel értesülünk egy derék urinó, **Gyarmathy Tar** Imréné haláláról. Az elhunyt élete legszebb idejében, alig 35 éves korában itt hagyta bánatos férjét s többi szeretteit. Temetése ma, kedden délelőtt fél tíz órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Alólirottak mély fájdalommal tudatják a felejthetetlen jó hitves, testvér, sógora és rokonnak, **Gyarmathy Tar** Imréné szül. Ezzelneki Jancsó Anná-nak folyó hó 29-én d. e. 10 órakor, élete 35-ik, boldog házassága 12-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványait december hó 1-én d. e. fél 10 órakor fog Arvaház-utca 5 ik szám alatt levő lakásá-

nál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a premontreiek templomában tartandó engesztelő szent miseáldozat bemutatása után a v.-olasz sarkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtiszatességlétele az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívtnak. Nagyvárad, 1903. november hó 29-én. Az örök világhosszág fényeskedjék neki! Gyarmathy Tar Imre az elhunyt férje. Jancsó Eleonóra, férj. Singlár Gyuláné, Jancsó Jajos, Jancsó Irén, férj. Piacsek Sándoré, Jancsó Mária, férj. Kiss Ernőné az elhunyt testvérei. Jancsó Lajosné, szül. Szeghy Julia az elhunyt sógora. Singlár Gyula, Matos Géza, Piacsek Sándor, Kiss Ernő az elhunyt sógorai.

Széles körben kelt részvételt **Márton** László honvéd hadapródiskolai törzsőrmester nevének szül. **Borzák** Mártának tegnap reggel, élete 53-ik évében, hosszas és súlyos szenvedés után bekövetkezett elhunyt. Temetése ma, kedden délután 3 órakor lesz a gázgyárral szemben levő gyászháztól s az engesztelő szent miseáldozat holnap szerdán délelőtt 9 órakor fog megtartatni a Szent László templomban.

Tegnap délután helyezték örök nyugalomra megható részvét mellett öz. **Szabó** Gábornét, Szabó János honvéd puskaműves édesanyját, élete 74-ik évében.

Nyugodjanak békében!

* **A villamos mű és a közönség.** Panasz érkezett be hozzánk, hogy a villamos mű igazgatója részéről kiadott közérdekű értesítések miért nem jelennek meg az összes lapokban. A nagyközönség teljesen tájékozatlan ugy a közvilágítás, mint a magánvilágítás kérdésében és csak érthető az az érdeklődés, amelylyel kísérik minden hirt, amely ezekre vonatkozik. A villamos mű igazgatója azonban csak egy lapban tartja szükségesnek ezen dolgok közreadását. Eppen a közönség köréből eredt felszólalás folytán felkérjük a polgármestert, hogy a villamos művellet közérdekű közleményeknek az összes lapokban leendő közlését le iránt intézkedni sziveskedjék. Ez a legkevesebb, amit a nagyközönség joggal elvárhat.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága pénteken, december 4-én délután 3 órakor a főügyész hivatalos helyiségében (Új városház, I. emelet) ülést tart.

* **Tűz az aradi vagongyárban.** Aradon a Weitzer-féle vagongyár szombat éjjel leégett. A tűz a gépszereleiben keletkezett, s rövid idő alatt az egész gyártelep lángban állott. A veszedelmet növelte, hogy a raktárakban nagy mennyiségű gyúlékony anyag van felhalmozva. Három teljesen felszerelt új mozdony sok géprész és szerszám is elégett. A kárt még nem állapíthatták meg.

Igazságszolgáltatás.

A feketeerdői üveggyár panamája.

Egy intelligens tisztviselő, **Schmidt** József, a feketeerdői üveggyár raktárnoka ült tegnap a büntető bíróság előtt, nagy összegű lopással vádolva. A vád oka az, hogy a gyár raktárából mintegy 26,000 szódavizes üveg lassanként eltűnt. A gyárvezetőség feljelentésére megindított vizsgálat aztán a raktárnokra hártotta a gyanút, s ma 8000 korona erejéig folytatólagosan elkövetett lopással vádolva a büntető bíróság előtt állott **Schmidt** József.

A vádlott, meg a tanak vallomása bonyodalmas panamáról rántották le a leplet. Ugyanis a vádott azzal van vádolva, hogy több ízben több ezer syphonos szódavizes üveget olcsó áron eladott nagyváradai szódavíz gyárosoknak. Schmidt József tagadja, hogy ő maga a gyár megkárosításával adott volna el szódavizes üvegeket, de elismeri, hogy **Filipp** Antal gyárigazgató tudtával mintegy 12,000 üveget 22-36 fillér helyett 18 fillérjével szállítottak

Nagyváradra. Erre vonatkozólag a fuvarosok a kik az üvegeket szállították, tanuskodnak, hogy az üvegek az igazgató tudtával lettek a gyártelepről kiszállítva. Arra vonatkozólag pedig, hogy mint lehetett ily nagyszegű üveget a raktár állományából elszállítani s a raktárkönyvben elpalástolni, Schmidt József azzal védekezik, hogy sohasem volt határozott leltár az üvegállományról, mert a nem sikerült és tört üvegeket nem tartották számon.

Ezenkívül mikor a gyár leégett, a gyár vezetősége sokkal több üvegállományt mutatott ki, mint a mennyi a raktárhelyiségben volt.

E bonyodalmak aztán a mai tárgyalás folyamán nem tisztázódtak, csupán annyi nyert beigazolást, hogy 5 szekér syphonos üveget Schmidt József tudtával szállítottak Nagyváradra.

Vámossy Mihály kir. alügyész e bevizsgált tények alapján folytatólagosan elkövetett lopás büntetéseért kéri megbünteteni a gyári raktárnokot.

Dr. Adorján Emil a gyár képviselőjében az eltűnt 26000 üvegért 8000 korona kártérítést kér megállapítani.

Ujfalussy Sándor védőbeszédében utal a gyár bonyodalmas ügyeire s hogy Schmidt, mint az igazgató alárendeltje, nem a maga hasznára s nem a saját szándékából szikkasztotta az üvegeket. A beismerésre vonatkozólag pedig utal a vádlott elméleti állapotára, mert Schmidt a döblingi elmeegógyintészetben évekig gyógyította magát.

A büntető bíróság ezután számos enyhítő körülmény figyelembevételével 3 havi fegyházra ítélte Schmidt Józsefet.

IRODALOM.

A Szigligeti-társaság matinéja.

Vasárnap délelőtt tartotta meg a Szigligeti-társaság első őszi matinéját. Kiszámu, előkelő közönség gyűlt össze a jogakadémia dísztermében. Elsőnek Bíró Lajos, a Szabadság segédszerkesztője üt a felolvasó asztalhoz s Fehér Dező három költeményét olvasta föl. A sikerült verseket zajosan megtapsolták. Ezután a rokokó-kor sikerült rajzát olvasta föl Agoston Péter, a jogakadémia tanára Versailles rajzolta Pompadour és Dubarry asszony körében. Végül Bodor Károly dr. szellemes, humoros aprósága kellett nagy derűltséget.

EGYESÜLETEK.

A 48-as népkör gyűlése. A nagyvárad 48-as népkör vasárnap délelőtt Becskay Lajos alelnök vezetése alatt választmányi ülést tartott, melyen részt vettek: dr. Altmann Jakab, Arany Sándor, Bereczky Sándor, Daday József, Déry János, Haan Lajos, Karger Sándor, Katona Mihály, Márkus Sándor, Mertz János, Mokry János, Németh Antal, Schwartz János és Stern Soma. A folyó ügyek között örvendetes tudomásul vétették a pénztári jelentés, mely kedvezőnek mondható, valamint a könyvtári jelentés is, mely beszámolt a könyvtár részére újabban vásárolt könyvekről. Elhatározta a választmány, hogy a kör január hó 17-én a Zöldfa termében zártkörű táncvigalmat rendez, melynek rendezésére kiküldettek: Németh Antal elnökelete alatt Katona Mihály, Mertz János, Stern Soma. Végül Becskay Lajos alelnök a választmány nevében üdvözölte a kör elnökét, Daday Józsefet, ki nagy betegségéből felgyógyulva, először jelent meg a gyűlésen. Az elnök meghatva mondott köszönetet s a választmány lelkes éljenzése között az ülés ezzel véget ért.

IPARÜGYEK.

Az iparoktatási bizottság ülése.

Nagyvárad város iparoktatási bizottsága holnap, december 2-án délután négy órakor a

városháza tanácstermében ülést tart, melyre a bizottság tagjait tisztelettel meghívom.

Nagyvárad, 1903. november 29-én.

Ragány János,
elnök.

SZINHÁZ.

Czigányverseny.

— Első nap. —

Csak a magyar dal tudja az embert igazán elbusítani, felvidámitani vagy fellelkesíteni. Micsoda tapsvihar zongott fel tegnap a színházban! Nem szoktak ilyesmire azok a fehér falak. Feszült figyelem után a ki-kitörő lelkesedés, éljenzés mutatta, hogy a művészet csarnokában legigazabb hódolat a magyar művészetet, a magyar dalt illeti.

Kóczé Antal bandája volt az első a fellépők közt. Budapestről jött s mint ilyen, típusa a világvárosokban művészivé finomodott magyar cigánynak. Nem kávéházi vagy báltermi zenét mutatott be, hanem magyar hangverseny-zenét. Mestere a vonónak Kóczé. Bámulatos technikával kezeli a hegedűt, a legmerészebb és legnehezebb futamokkal élénkíti a dalt s művészetével valósággal magához bilincseli hallgatóságát. Kóczé nem primás, hanem művész; a mit mutat az is, hogy inkább saját szólójátékát ragyogtatta, mint zenekaráét. Sorban jöttek a legszebb dalok. Eltörött a hegedűm. Most van a nap lemenőben. Daru madár. Szólt az Isten. Végül pompás finálé. A közönség viharos tapsaira négyszer kellett ujrakkal megtoldania; az első »ujra« volt a legszebb. Kurucz egyveleg volt ez, pompásan összeszöve a Rákóczy-indulóból. Ocskay brigádrosból, a Dankó Nagy Beresényi Miklósából s az Erdélyi hajdútánczból. Ezzel az egyveleggel valósággal a szívekbe hegedülte be művészetét Kóczé; ennyire át soha nem éreztették még velünk a kurucz zene felséges szépségeit, érzéses mélységét, haragos, lelkesítő hazafiaságát. Tulzás nélkül mondva: aki ezt az egy számot nem hallotta, sokat vesztett. Harmadszorra a Repülj fecském, majd egy csomó dal jött, egyik mesteribb technikával előadva, mint a másik. Az utolsó »ujra« azonban meglehetősen izléstelenül volt összeróva. Himnusz és Kossuth-nóta után, a melyeket a közönség állva hallgatott végig, zuhanynak jött az Ördög bujjék komámasszony bockorába. A Kossuth-nóta egy kis félénk tüntetést is provokált, de a szerencsétlen folytatás általános visszataszítást keltett és sokat levont Kóczé addig páratlanul fényes sikeréből.

Kóczé fellépését jellemzik: művészi technika, változatos feldolgozás, gazdagság a variációkban, moderen magyarosság, hatásos, mesteri finálék s a primás művészi egyéniségének szinte tulságos kidomborítása.

Hamza Miska és Gyuszi a helyi cigányzenét képviselték, meleg szeretettel találkoztak. Apa és fiu felváltva igyekeztek a banda művészetét bemutatni; sorra kerültek: Most van a nap lemenőben. Eltörött a hegedűm. Fáj a szívem. Lányok, lányok. Megy a gőzös felfelé. Azt is. Rám se nézett. Szőke visze a Tiszának. Juhász legény. Vékony deszkakerítés. Megérem még azt az időt. Jó bor, jó egészség stb. Hamzáék a művészi színezést mintha szándékozva kerülnek, a helyett a zenekarra fordítanak sokkal több gondot.

Nem hangversenyzenék, hanem az egyszerű magyaros, de mély érzésű cigányzenét kultiválják; ezért kevesebb a hatás, ámbar tegnap a közönség őket külön virágokkal is fogadta.

Hamzáékat jellemzi: egyszerű, kissé régies, de igaz magyarosság, a zenekar egybeolvadása a primás egyéniségével, a művészi díszítések mellhőzése.

Előzetesen Russinszky Ilona énekelte el a Megkondult a kecskeméti... és Ez az utca bánaat utca kezdett dalokat; az elsőnek nagy sikere volt, de a másodikat tulságosan éles kiejtéssel s kevés tüzzel énekelte. Sokkal magyarosabb volt Horváth, a ki a Volt nekem egy szép szeretőm... és Hét országon nincsen olyan czimbalmos kezdett dalokat énekelte nagy tetszés mellett.

Hogy el ne felejtük: előadták szegény Dankó Pistának Czigányélet című darabját is. A kegyelet szavára hallgatva, a darabról hallgatunk; ugyanez okból a előfordult szép dalok elénekléséről is.

Es végül még egyet. Nem ártana máskor megszabni, hányszor lehet ujrázni. Elvégre van a türelemnek is hatása s nem lehet engedni hogy a legszebb határt a tulzással lerontsák, éjfélig kihuzván az örökös ujrakkal.

Dr. K. A.

Farkas Józsi — Bura Károly. A cigányverseny tegnapi páratlan sikere után az érdeklődés tetemesen megnövekedett a Dankó előadások iránt. Ma Farkas Józsi hírneves szolnoki cigányprimás veszi fel a vonót s küzd az elsőségért. Farkas Józsi nevét nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is jól ismerik, hiszen ismeretes, hogy az angol király előtt játszott nagy sikerrel s becsületet szerzett a magyar zenének külföldön is. Híressé tette Farkast tárogatója, melyen kurucznotákat ad elő. Vele versenyez Bura Károly, a borszéki aranyérem boldog tulajdonosa, aki a legelegánsabb primások egyike s nagyváradí fiu. A társulat tagjai közül Parlaghy Kornélia és Békefi énekelnek magyar notákat. A mai előadásra a még elő nem jelezett jegyeket délelőtt árusítja a pénztár s telefon-kérdés-közlés-kre szívesen válaszol Erdélyi Miklós titkár.

REGÉNY CSARNOK.

A tenger alatt.

— Kalandos regény. —

8

(Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)

Írta: Max Pemberton.

— Meg én a bolondot is, — feleltem könynyedén s félretolván őt az utamból, benyitottam a kertbe.

III. FEJEZET.

Melyben Jasper Begg azon tündök, mi cselekedjék.

Ruth pedig ott ült a kertben, egy árnyas fa alatt a padon, melyet a bokrok egészen körül fogtak. Mellette ült Rachel néni, az a pergő nyelvű öreg rokona, akit magával hozott ide is. Nem láttak meg bennünket, amint belépünk a kertbe; hanem mikor a kertben dolgozó chinai kuli jó napot köszönt a ragyásnak, aki mindenütt a sarkamban járt, miss Ruth — mert én már csak így hívom, — fölkel, megfordult és...

... És úgy lángra borult az arca, mint mikor a pislogó zsarátokkal égő szalmakazal a szél fuvallatára hirtelen föllobban és vöröstre festi az eget. Szólni nem szólt, mintha valami titkos hatalom elvette volna a szavát; csak némán állt ott, reám függesztve két szép szemét, én pedig szintén némán álltam előtte s a sípkámat marcangolva azon állodtem, mit is mondjak neki. Mert hát igazán nem is tudtam, hogyan kezdjem a mondókámat, amelynek kedvéért tizenkétszáz mérföldnyire jöttem de; nem tudtam pedig azért, mert a ragyás is ott állt mellettem és leste minden vonásomat.

Végre azonban mégis megembereltem magamat és így szóltam:

— Miss Ruth, eljöttem, ahogy parancsolta; és itt van a hajó is és mindnyájan várjuk, hogy meglátogasson bennünket a földézetén...

Miss Ruthugy hallgatta a szavaimat, mintha nem is értené, hogy mit beszélek. Láttam, hogy remegő kezével a torkát tapogatja, mintha fogtogatná valami... Aztám Ráczhel néni álmélkodva összezapta a kezét, hogy: — »Uram Jézus!« de, mielőtt még többet mondhatott volna, a ragyás közbevágott, s oly ordító hangon beszélt, hogy fél mérföldre is meg lehetett hallani a hangját:

— On nem mehet ma föl a hajóra, aszszonyom. Mit mondana az ur, ha nem várná őt a parton, mikor megérkezik?... Pedig mára várjuk, hogy megjön s alig hiszem, hogy meg fog örülni ennek a hajónak, amelyről senki se tud?... Nem jobb lenne, aszszonyom, ha mindjárt visszaküldené a hajóra ezt a látogatót? Megmondjam neki, hogy menjen haza s aztán szerencsés utat?

Mondom, a ragyás gazember úgy ordított, hogy a parton is meghallották a hangját. Nem tudom, miért, de ekkor mindjárt átvillant az agyamon, hogy miss Ruth fél... Nem mondta egy szóval se, nem árulta el egy mozdulattal se halálos rettegését, de én, aki gyerek-korom óta ismertem, megszoktam már, hogy a szememből olvassak. És ezekben a szemekben szörnyű dolgokat véltem látni.

— Ah, hát így vagyunk? — gondoltam magamban. — Ha száz ily ragyás dög áll is az utamban, végére járok a dolognak!
(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Bérletszűnet.

Ma, kedden 1903. december 1-én:

Czigányélet.

Színmű.

Ma Farkas József szolnoki és Bura Károly nagyváradai cigányok fognak versenyezni.

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsölye 3 kor. Kórszék 2 k r. 40 fill. Támlásszék, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közép 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 30 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy színlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán december 2-án

Czigányélet

Színmű.

TAVIRATOR.

Kegyelem a török hadügyminiszternek.

London, nov. 30. A Times jelenti Tangerből: Menebhi hadügyminiszter felmentését kérte, mit a szultán el is fogadott. A szultán megengedte El Menebhinek, hogy zarándokutat tegyen Mekkába. Az elbocsátási kérelem arra vezetendő vissza, hogy az udvari hivatalnokok egy idő óta nem jó szemmel néznek El Menebhire. (M. T. I.)

Véres munkásgyűlés.

Lyon, nov. 30. A munkástörszén sok ezer munkástól és alkalmazottól látogatott gyűlés volt, a mi a résztvevők által a közvetítő intézetek ellen való tüntetés követelt. Összeütköztek a rendőrséggel és egy rendőrt megsebesítettek. Egy szénkereskedő, kit egy rendőrgyűzők lövése talált, behalt sebébe. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsdé

	Budapest, nov. 30.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, nov. 30.
Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.80
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. nov. 30-án.

Magyar aranyjárdék 4	118.50
Magyar koronajárdék	98.50
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/10	—
Magyarvasuti kölesön ezüstben 2/10	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Italméresi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölesön	209.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölesön	164.—
Osztrák járdék papírban	100.10
Osztrák járdék papírban	100.40
Osztrák járdék aranyban	119.25
Osztrák korona	99.75
Osztrák államsorsjegyek	156.—
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	762.50
Osztrák hitelintézet részvény	673.25
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.12
Németbirodalmi márka	239.52
Londoni vista	95.10
20 márkás arany	23.43

A szerkesztőnéri felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árlejtési hirdetmény.

N.-Várad város törvényhatósági utaira szükséges s az egyes utakra árlejtési feltételekben részletezett elosztás szerint ki szállítandó 1480 köbméter rostált kavics szállításának vállalatba adása céljából 1903. évi december 7-ik napjának d. e. 10 órakor a városház tanácstermében nyilvános árlejtést fogok tartani.

Ajánlatot szóval, vagy zárt ajánlat útján lehet tenni. Zárt ajánlatok azonban csak az árverés megkezdéséig adhatók be. Az árverési s árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos

órák alatt megtekinthetők s szóbeli ajánlattevők azokat az árverés, illetve árlejtés előtt aláírni kötelesek, zárt ajánlattevők pedig ajánlataikban világosan kitenni tartoznak, hogy azokat ismerik s maükra nézve kötelezőknek elfogadják.

Ajánlattevőt ajánlata azonnal, Nagy-Várad városát azonban a tanács ide vonatkozó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi. A város fenntartja magának a jogot, hogy a beadott ajánlatok közül szabadon választhasson, esetleg az árverés eredményét megsemmisíthesse s új árverést rendeljen el, vagy a beadott ajánlatokat mellőzve, a szállítás iránt tetszése szerint intézkedhessen.

Nagy-Várad, 1903. évi november hó 30-án.

Komlóssy József,

j. és g. tanácsnok,
mint az árverési küldöttség elnöke.

Szántó Dezső

műlakatos műhelyét 497

Szent János-utca 25. sz.

alá helyezte át.

Telefon szám: 491.

Kiárusítás

díszműáruk

és
gyermekjátékokban.

Mínt hogy az uri divat raktáramat lényegesen megnagyobbítottam, helyszűke miatt a díszműárukat u. m. Bronzárúk, Dohányzókészletek, Dísz-órák, kassetták, China-ezüst tárgyakat, Alpaca-ezüst kanalak és evőeszközök, faldíszeket, gyermekjátékokat mélyen leszállított áron, sőt beszerzési áron alul is teljesen kiárusítom.

Leipnik Mihály,

Olaszi, Bémer-tér. 449

A t. gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharvármegye számára

Spitzer Testvérek

nagyvárad kereskedő cég van megbízva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó tartósságu hazai pokróczra felhívjuk, figyelmeztetni bátorokodunk, hogy

a valódi gácsi-pokrócz

másnál, mínt nevezett cégénél Biharvármegyében nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a Spitzer-céghez fordulni, ha megbízható, jó tartósságu pokróczokat akar beszerezni.

Az árak ugyanoly olcsók, mínt budapesti főraktárunkban.

Gács, 1903 november hó.

Tisztelettel:

493.

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok rendkívül nagy választékban 1 forinttól kezdve.

